



Број/Број: 04/5-50-1-17-10/10
Сарајево/Сарајево, 25.10.2010.

IZVJEŠTAJ

sa 75. Rose-Roth seminaru Parlamentarne skupštine NATO-a,
održanog u Skoplju, od 19. do 21.10.2010.

Na 75. Rose-Roth seminaru učestvovali su: Milorad Živković, predsjedavajući Delegacije Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini NATO-a, te Halid Genjac i Ivo Miro Jović, članovi Delegacije.

Seminar „**Jugoistočna Evropa - Kreiranje novog podsticaja**“ bio je podijeljen na pet sesija:

- Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija: naučene lekcije u prevenciji konflikta i građenje multietničke države
- Podrška procesima reforme na Zapadnom Balkanu: Da li trebamo novu strategiju?
- Uloga NATO-a na Zapadnom Balkanu nakon Lisabona: očekivanja i perspektiva
- Stvaranje novih okolnosti za pomirenje i regionalnu saradnju na Balkanu
- Kosovo nakon savjetodavnog mišljenja Međunarodnog suda pravde: Šta i kako dalje?

Svojim obraćanjima seminar su otvorili Talat Xhaferi, predsjedavajući Delegacije Skupštine Makedonije u Parlamentarnoj skupštini NATO-a, Trajko Veljanovski, predsjednik Skupštine Makedonije, Marc Angel, zamjenik šefa Delegacije Luksemburga u Parlamentarnoj skupštini NATO-a (PSNATO) i izvjestilac Potkomiteta za razvoj demokratije, te ambasador James Pardew, bivši zamjenik pomoćnika generalnog sekretara NATO-a za operacije i bivši američki ambasador u Bugarskoj.

Izlaganje Jamesa Pardewa o situaciji na Zapadnom Balkanu izazvalo je dosta rasprave i različitih mišljenja jer je, prema mišljenju učesnika rasprave, subjektivno ocijenio stanje u pojedinim zemljama zapadnog Balkana, što govori da je davno otišao s Balkana. Situacija na Balkanu brzo se mijenja i neki procesi još uvijek su nepredvidivi.

Na seminaru su učestvovala 54 parlamentarca, člana Parlamentarne skupštine NATO-a iz 11 zemalja članica i šest pridruženih članica, te gosti parlamentarci iz Parlamenta Kosova. Na seminaru su kao uvodničari učestvovali: Talat Xhaferi, šef Delegacije Skupštine Makedonije u PSNATO-a, Simon Lunn, stariji istraživač DCAF Ženeva, Lubov Sliska, šef Delegacije Ruske Federacije u PSNATO-a, Nano Ruzin, dekan Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Skoplju, Lazar Elenovski, predsjednik Euroatlantskog vijeća Makedonije, Krešimir Ćosić, šef Delegacije Hrvatske u PSNATO-a.

U uvodnom dijelu istaknut je značaj održavanja 75. Rose-Roth seminaru Parlamentarne skupštine NATO-a. Talat Xhaferi i Trajko Veljanovski u svojstvu domaćina prezentirali su put koji je Makedonija prošla ka euroatlantskim integracijama. Posebno su istaknuli napredak koji je postignut u ekonomiji i u provođenju Ohridskog sporazuma, postizanju standarda koji vode Makedoniju ka NATO-u, značaju regionalne saradnje te političke stabilnosti u Makedoniji.

Tokom prve sesije o temi: „**Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija: naučene lekcije u prevenciji konflikta i građenje multietničke države**“ istaknuto je da je Ohridski sporazum iz

2001. godine jedan od najvažnijih dokumenata koji je značajno doprinio građenju međusobnog povjerenja između Albanaca i Makedonaca. U zadnjem desetljeću presudno je uticao na prevenciju konflikta i građenje multietničkog društva.

Posebno je, prema riječima Abdilaqima Ademija, zamjenika predsjednika Vlade Republike Makedonije za provođenje Ohridskog sporazuma, ostvaren napredak u oblastima gdje je bitna ravnopravnost u upotrebi jezika, edukaciji, izornoj proceduri i u razvoju demokratije u lokalnim zajednicama.

Komiteti za međunacionalne odnose u lokalnim zajednicama dali su dobre rezultate, tako da se proces decentralizacije u lokalnim zajednicama ocjenjuje uspješnim. Kada su u pitanju kadrovi albanske i makedonske nacionalnosti, ostvaren je balans u državnim institucijama. Ostvaren je i proces dijaloga, a međusobno povjerenje je na daleko većem nivou.

Istaknuti su problemi u realiziranju Ohridskog sporazuma. To je, prije svega, problem amnestije za učesnike konflikta iz 2001. godine te rješavanje statusa lica koja su učestvovala u konfliktu u okviru vojnih i policijskih formacija.

Ambasadorica Kraljevine Holandije u Republici Makedoniji govorila je o vjerskoj toleranciji i potrebi dijaloga u Makedoniji i regionu. Pozvala je političke lidere da shvate realnost u kojoj se nalazi Makedonija te da je nužno da se drže slova Ohridskog sporazuma koji je potpuno jasan kada je u pitanju ravnopravnost građana na državnom i lokalnom nivou. Duh Ohridskog sporazuma je integracija i to nema alternative.

Dimitar Bechev iz Evropskog vijeća za međunarodne odnose i Stevo Pendarovski, profesor Američkog koledža iz Skoplja, govorili su o trenutnoj političkoj situaciji i izazovima s kojima se suočava makedonsko društvo.

Obojica su konstatirali da je dobro što i među Albancima i Makedoncima postoji jedinstvo i konsenzus o evropskim i euroatlantskim integracijama. Istaknuli su da je ta činjenica djelovala relaksirajuće na odnose dvije najbrojnije etničke zajednice kao i generalno u međusobnoj komunikaciji građana Makedonije.

Konstatirali su da je nakon Ohridskog sporazuma došlo do raslojavanja u nacionalnim zajednicama, politički i po drugoj osnovi, što je komentirano različito, ali i kao realnost.

Jovan Teokarević s FPN Beograd izrazio je zabrinutost zbog udaljavanja nacionalnih zajednica u Makedoniji nudeći argumente koji idu u prilog tome.

S dosta argumenata razgovarano je i o procesu segregacije u školstvu, što je istaknuto kao opasnost za proces integracije mladih u novo i Ohridskim sporazumom proklamirano makedonsko društvo i zajednicu u cjelini.

- Druga sesija o temi: „**Podrška procesima reforme na Zapadnom Balkanu: Da li trebamo novu strategiju?**“ bila je fokusirana na situaciju na Balkanu. James Lyon, stručnjak za Balkan, govorio je o američkoj politici na Balkanu, odnosima američke i politike EU u zemljama jugoistočne Evrope, situaciji u Bosni i Hercegovini prije i nakon Dejtona, naporima američke vlade da stabilizira stanje na Balkanu, formiranju Pakta stabilnosti te liderstvu američke i politike EU gdje ponekad aktivnosti po prirodi stvari nisu koordinirane. Osvrnuo se na ulogu OHR-a u BiH, raspravu o Dejtonskom mirovnom sporazumu te ulozi Rusije i Turske na Balkanu.

Tudor Churkov, stalni predstavnik Bugarske u NATO-u, Marie Janine Calic, profesor iz Minhena, i Florian Biber, profesor Univerziteta u Gracu, u svojim izlaganjima konstatirali su da je proces demokratizacije na Balkanu nezaustavljiv, da je ekonomski oporavak vidljiv, da se strategija proširenja EU realizira uspješno, te da je regionalna saradnja fokusirana na prava i korisna poglavlja. Javnost je informirana o euroatlantskim i procesima koji vode ka EU i NATO-u.

Konstatirali su da BiH i Kosovo još uvijek zavise od pomoći iz vana te da je odgovornost političara i predstavnika EU u ovom trenutku izuzetno bitna. Potrebna je veća odgovornost lokalnih političara za donošenje odluka, gdje je nužno ići u reforme s novim strategijama.

Izrazili su zabrinutost za formiranje vlasti i koalicije nakon izbora u BiH. Ustavna reforma, sinhronizirano djelovanje EU i dijalog među političkim liderima vrlo je bitno poglavlje nakon

oktobarskih izbora. Smatraju da rasprava o ustavnoj reformi stvara lošu političku klimu jer nedostaje vizija o tome na koji način krenuti u reforme.

Nakon izlaganja i prezentacija vođena je rasprava u kojoj su iznesena različita mišljenja i viđenja.

-U trećoj sesiji o temi: „**Uloga NATO-a na Zapadnom Balkanu nakon Lisabona: očekivanja i perspektiva**“ uvodničari su bili Nano Ruzin, dekan Fakulteta političkih nauka u Skoplju, Jaroslav Skoniescka, direktor Direktorata za politike i sigurnosnu politiku Štaba NATO-a iz Brisela, Artur Kuko, ambasador Republike Albanije u NATO-u, i Oliver Krliu, direktor Sektora za političku saradnju i multilateralu MVP Makedonije.

U svojim izlaganjima osvrnuli su se na sve zemlje regiona. Jaroslav Skoniesckase posebno se osvrnuo na stanje u BiH. Naglasio je da je nužno što prije riješiti pitanje nepokretne vojne imovine i 69 lokacija jer su predstavnici NATO-a zabrinuti za daljnji nastavak realizacije MAP-a (Akcioni plan za članstvo). Izrazili su žaljenje što nije prepoznat napor NATO-a da se riješi pitanje vojnih lokacija.

Rasprava o modificiranju Dejtonskog sporazuma umara čak i najveće prijatelje BiH jer očekuju da će o tome nakon izbora smjernice dati politički lideri i PSBiH.

Ono što je karakteristično za region jeste da su budžeti za odbranu gotovo potpuno transparentni, da je javnost veoma dobro upoznata s tokovima koji zemlje regiona vode u NATO.

Kao pozitivan primjer napretka i ispunjavanja obaveza prema NATO-u spomenuta je Crna Gora koja je u procese ušla kasno u odnosu na susjede.

U raspravi učesnika seminara dosta je bilo riječi o putu Srbije u NATO, o deklaraciji o vojnoj neutralnosti iz 2002. godine te razmišljanjima o tome kako će Kosovo krenuti u euroatlantske integracije.

- Četvrta sesija o temi: „**Stvaranje novih okolnosti za pomirenje i regionalnu saradnju na Balkanu**“ bila je fokusirana na aktuelnu situaciju na Balkanu i traženje rješenja o tome kako unaprijediti regionalnu saradnju.

Jovan Teokarević, profesor na FPN iz Beograda, i Sule Kut, rektor Okan univerziteta iz Istanbula, govorili su o realnostima života zemalja Balkana.

Posebno je vođena rasprava o poziciji Turske na Balkanu kroz ekonomsku i političku saradnju sa zemljama, kao i kroz njenu ulogu članice NATO-a.

Profesorica Kut naglasila je da rasprava o putu Turske u EU ne sprečava Tursku da bude jedan od ključnih faktora na Balkanu. Njen uticaj na Balkanu potpuno je politički definiran i transparentan, ali za sobom nosi i brojne kontroverze u kojima svaka zemlja zapadnog Balkana ima svoje viđenje.

Turskoj je prioritet vanjske politike stabilnost na Balkanu i tu nema dvostrukih standarda, naglasila je profesorica Kut, jer su ulaganja u ekonomiju parametar koji je ilustrativan i bez dvostrukih aršina.

Turska će biti daleko korisnija na Balkanu kao članica EU. Bilateralni ili trilateralni sastanci koje Turska inicira nisu na štetu nijednog od naroda, naglasila je Kut.

Članovi delegacije PSBiH u PSNATO-a učestvovali su u raspravi četvrte sesije s namjerom da dobiju što više informacija od prezentatora s obzirom na vrlo dinamičnu raspravu o ulozi Turske na Balkanu.

Ambasador Ervan Fouere, specijalni predstavnik EU u Makedoniji, te profesori Dalibor Jovanovski i Evangelos Kofos u svojim izlaganjima posvetili su posebnu pažnju procesu pomirenja kao suštini stabilnosti u zemljama regiona.

Povjerenje, programi dijaloga i susreta su neophodni i moto u pogledima na budućnost. To sa sobom nosi brojne izazove, ali nije bolno kao priča o prošlosti koja je, prema riječima ambasadora Fouerea, kamen spoticanja za bolje razumijevanje, posebno među mladima.

O procesu pomirenja između Albanaca i Makedonaca nakon Ohridskog sporazuma razgovarano je s različitih aspekata. Zaključeno je da nije ostvaren željeni nivo međusobnog uvažavanja i razumijevanja. Smatraju da je međusobna udaljenost proizvod brojnih faktora gdje je školstvo moglo učiniti mnogo više.

Odnosi Grčke i Makedonije u vezi s problemom imena Makedonije nisu na nivou koji bi željela službena makedonska politika. Makedonci se osjećaju taocima Grčke i plaćaju veliku cijenu. Ono što obeshrabruje jeste da se ne vidi kraj grčkih blokada, posebno kada je u pitanju prijem Makedonije u NATO.

-U petoj sesiji o temi: „**Kosovo nakon savjetodavnog mišljenja Međunarodnog suda pravde: Šta i kako dalje?**“ moderirao je Krešimir Čosić, šef Delegacije Hrvatske u PSNATO-a.

General Erhard Buehler, komandant KFOR-a, Silvio Bonifigli, šef pravnog odjela EULEX misije Kosovo, Ilir Deda - Kosovski institut za istraživanje i politički razvoj, Dušan Reljić - Njemački institut za međunarodne aktivnosti prezentirali su zvanično i lično viđenje stanja na Kosovu.

Posebno je naglašena trenutna politička i sigurnosna situacija na Kosovu. Broj snaga KFOR-a smanjuje se, Misija EULEX-a doživljava se različito i brojna su otvorena pitanja. Slijede novi izbori, pregovori Kosova i Srbije i sve više je otvorenih pitanja.

General Buehler naglasio je da je operacija NATO-a uspješna, situacija je nešto bolja nego reputacija Kosova. Problemi su na sjeveru Kosova. Eksplozije uznemiruju, ali stabilna sigurnosna situacija mora se održati. Mora se održati i stabilnost granica, profesionalnost policijskih snaga Kosova, uprkos najavama da će se snage KFOR-a smanjiti s 10.000 na 5.500.

Prenošenje nadležnosti KFOR-a na policijske snage Kosova odvija se planski. To nije lagan posao i pun je izazova, jer se ne dozvoljavaju greške iz prošlosti. Posebno je zahtjevno osiguravanje i markiranje granica Kosova jer je u toku proces pripreme i ustroja granične policije Kosova koja u pojedinim djelovima u punom kapacitetu osigurava granicu.

Dobra je saradnja KFOR-a i EULEX-a na terenu.

Silvio Bonifigli govorio je o stanju prava na Kosovu, radu i praćenju carinskih službi, naporima za izgradnju institucija i radu lokalnih zajednica. Izgradnja kosovskog pravnog sistema, sudstva i tužilaštva, borba protiv korupcije je težište Misije EULEX-a na Kosovu.

Borba protiv korupcije je najzahtjevnija jer su brojne sfere kosovskog društva ranjive. Istaknuo je problem organizacije zajedničkog rada i saradnje Albanaca i Srba u sudstvu.

Ruska delegacija izrazila je zabrinutost zbog sigurnosne situacije na Kosovu, procesa smanjenja snaga KFOR-a, učestalih terorističkih napada, procesa prenošenja nadležnosti KFOR-a na policijske snage Kosova.

Xhavit Haliti, predstavnik Skupštine Kosova, ocijenio je da se situacija na Kosovu promijenila u zadnjih deset godina i da se vidi napredak. Izrazio je zahvalnost snagama KFOR-a i EULEX-a na naporima koje čine na stabiliziranju situacije na Kosovu, te da su i dalje potrebne građanima Kosova. Smatra da su kosovske policijske snage sposobne da zaštite pravoslavne manastire i crkve na Kosovu. Interes Kosova je da saraduje i unaprijedi saradnju sa Srbijom.

Konstantin Samofolov, predstavnik NS Republike Srbije, naglasio je da je interes Srbije stabilan zapadni Balkan. Srbija se zajedno sa zemljama EU želi uključiti u rješavanje otvorenih problema na Kosovu, misleći prije svega na zaštitu građana srpske nacionalnosti. Srbija ima dobre namjere i to se mora shvatiti.

Reintegracija policajaca srpske nacionalnosti u policijske snage Kosova pitanje je o kojem se raspravljalo s različitih pozicija, kao i o povratku građana srpske nacionalnosti na Kosovo.

Krenar Gashi, direktor Instituta za politička istraživanja, u svom izlaganju naglasio je da se napredak na Kosovu vidi, ali da je očito da je koordinacija međunarodnih organizacija i institucija na Kosovu nedovoljna. Kritizirao je strategiju međunarodne zajednice koju nude za budućnost. Očekuje veću korist i bolju učinkovitost međunarodnih subjekata u jačanju i razvijanju vladavine prava. U tome je odgovornost političara i građana Kosova najbitnija i neophodna je. Pozvao je međunarodne predstavnike na Kosovu da ne gube vrijeme i da maksimalno iskoriste mandat i kapacitete koje imaju.

Kritizirao je strukturu zaposlenih u EULEX-u koja, po njegovom mišljenju, mora biti prilagođena vremenu i aktuelnoj situaciji.

Dušan Reljić iz Njemačkog instituta za međunarodne aktivnosti u svom izlaganju osvrnuo se na ulogu i aktivnosti velikih sila na Kosovu, prije svega misleći na SAD, Rusiju i Kinu. Tražio je od učesnika seminara da objasne koliko ulažu u Kosovo, koliko utiču na izgradnju infrastrukture i onoga od čega se živi. Osvrnuo se i na ulogu Albanije i Srbije na Kosovu i uvažavanje činjenice da Beograd i Tirana razgovaraju o Kosovu. Iznio je i neke statističke podatke o mišljenju javnosti Kosova o integraciji u tzv. veliku Albaniju o čemu su tokom rasprave iznesena različita mišljenja.

Članovi Delegacije PSBiH učestvovali su u raspravama, posebno se osvrćući na pitanja koja se odnose na stanje u Bosni i Hercegovini. U tome su posebno istaknuli političku situaciju nakon izbora, mogućnosti formiranja vlasti, bilateralne odnose BiH i Turske, odnose sa susjednim zemljama, ustavnu reformu i različita viđenja i pozicije o mogućim modifikacijama Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Sa učesnicima seminara razgovarano je o naporima koji se u BiH čine na putu ka evropskim i euroatlantskim integracijama, o rješavanju problema koji vode ka NATO-u kao i stabilnijoj ekonomskoj situaciji.

Izvještaj sačinio
Željko Grubešić

PREDSJEDAVAJUĆI DELEGACIJE
dr. Milorad Živković

Dostaviti:

- Kolegiju Doma naroda
- Kolegiju Predstavničkog doma
- Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda
- Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma
- Kolegiju Sekretarijata
- Kopija: Ministarstvu vanjskih poslova BiH